

שם המרצה: ד"ר דני חורש

שם הקורס: על הקשר בין גוף ונפש: תיאוריה, קליניקה, ומחקר.

סוג הקורס: בחירה

מספר קורס: 60-586-01

שנת לימודים: תשע"ד   **סמסטר:** א   **היקף שעות:** 2

אתר הקורס באינטרנט:

א. **מטרות הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות):**

מטרת הקורס היא לחשוף את הסטודנטים לקשרים המורכבים בין גוף לנפש. נעסוק באופן שבו החיבור בין היבטים גופניים ופסיכולוגיים בא לידי ביטוי בטיפול, בפסיכופתולוגיה, ובמחקר. הקורס יעודד את הסטודנטים לפתח חשיבה ביקורתית בנוגע לקשר שבין גוף לנפש, וישים דגש על האינטראקציה המתמדת הקיימת בין בריאות פיזית לבריאות נפשית.

ב. **תוכן הקורס:** (רציונל, נושאים)

הקורס יתחיל בהצגת הרציונל הפילוסופי והתיאורטי העמוק לחיבור שבין גוף לנפש, בהתבסס על הוגים כמו פרויד וישעיהו ליבוביץ'. לאחר מכן, יילמדו בקורס היבטים שונים ומגוונים של סוגיית הגוף-נפש: פסיכופתולוגיות (הפרעות בדימוי גוף, פגיעה עצמית), גישות טיפול אלטרנטיביות, ביטויים גופניים של טראומה ודחק, ועוד. השיעורים בקורס יתייחסו לדו-כיווניות בקשר שבין גוף לנפש – דהינו, כיצד קשיים פיזיים משפיעים עלינו פסיכולוגית, וכיצד קשיים פסיכולוגיים משפיעים על בריאותנו הפיזית. על כן, תמה אחת שתלווה את הקורס לכל אורכו היא ההשוואה בין הגישה הפסיכיאטרית/רפואית לגישתה של הפסיכולוגיה הקלינית הקלאסית.

מהלך השיעורים: (שיטות ההוראה, שימוש בטכנולוגיה, מרצים אורחים)

השיעורים יועברו כהרצאה פרונטלית, כאשר יהיה מקום נרחב לדיון ביקורתי בכיתה. בכמה מהשיעורים יגיעו מרצים אורחים, המתמחים בנושא הנידון.

חלוקה לשיעורים במהלך הסמסטר ורשימת קריאת חובה נלווית:

שיעור 1. הבעיה הפסיכופיזית: בסיס תיאורטי ופילוסופי.

ליבוביץ, י. (1982). גוף ונפש - הבעיה הפסיכו-פיזית. תל אביב: הוצאת משרד הביטחון, סדרת האוניברסיטה המשודרת.

שיעור 2. המשך - הבעיה הפסיכופיזית: בסיס תיאורטי ופילוסופי.

כשר, נ. (2013). הגוף, הנפש ומה שביניהם. אודיסאה, 18.

שיעור 3. דחק (Stress) וביטוייו הגופניים.

Bremner, J.D. (2005). *Does Stress Damage the Brain?: Understanding Trauma-Related Disorders from a Mind-Body Perspective*. New York: W.W. Norton & Company, Inc.

שיעור 4. טראומה נפשית וגוף.

van der Kolk, B.A. (1994). The body keeps the score: Memory and the evolving psychobiology of posttraumatic stress. *Harvard Review of Psychiatry*, 1(5), 253-265.

שיעור 5. גוף ונפש במבט בודהיסטי.

Harvey, P. (1993). The mind-body relationship in Pali Buddhism: A philosophical investigation. *Asian Philosophy*, 3(1), 29-41.

שיעור 6. הפרעות אכילה והפרעות בדימוי גוף ובתפיסת גוף.

Cororve, M.B., Gleaves, D.H. (2001). Body dysmorphic disorder: a review of conceptualizations, assessment, and treatment strategies. *Clinical Psychology Review*, 21(6), 949-70.

שיעור 7. התנהגויות של פגיעה עצמית גופנית (Self-injury): מה ידוע לנו מהקליניקה ומהמחקר?

Nock, M.K. (2009). Why do people hurt themselves? New insights into the nature and functions of self-injury. *Current Directions in Psychological Science*, 18(2), 78-83.

שיעור 8. גוף ונפש במבט הפסיכיאטריה.

Kendler, K.S. (2005). Toward a philosophical structure for psychiatry. *American Journal of Psychiatry*, 162, 433-440.

שיעור 9. גישות טיפוליות מעולם הגוף-נפש (הרצאת אורח).

Uebelacker, L.A., Epstein-Lubow, G., Gaudiano, B.A., Tremont, G., Battle, C.L., & Miller, I.W. (2010). Hatha yoga for depression: critical review of the evidence for efficacy, plausible mechanisms of action, and directions for future research. *Journal of Psychiatric Practice*, 16(1), 22-33.

שיעור 10. גוף ונפש בראי המחקר.

Benyamini, Y., Ein-Dor, T., Ginzburg, K., & Solomon, Z. (2009). Trajectories of self-rated health among veterans: A latent growth curve analysis of the impact of posttraumatic symptoms. *Psychosomatic Medicine*, 71(3), 345-352.

שיעור 11. ניתוח מקרה: גוף ונפש על ספת הפסיכולוג.

מקדוגל, ג'. (1998). תיאורני הגוף. אור יהודה: דביר.

שיעור 12. הפיזי והנפשי בפסיכולוגיה השיקומית והרפואית (הרצאת אורח).

שיעור 13. הגוף בטיפול הפסיכולוגי: מגע פיזי בין מטפל למטופל, הבעות פנים, תקשורת לא-מילולית.

Westland, G. (2011). Physical touch in psychotherapy: Why are we not touching more? *Body, Movement and Dance in Psychotherapy: An International Journal for Theory, Research and Practice*, 6(1), 17-29.

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם:

חובות / דרישות / מטלות:

- נוכחות והשתתפות בשיעורים.
- הכנת עבודה סופית, הסוקרת סוגיה כלשהי הנוגעת לקשר שבין גוף לנפש. העבודה תסתמך על מקורות תיאורטיים ומחקריים, ותצריך קריאה וניתוח של חומרים אלה.

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר):

- ציון מספרי לעבודת הסיום.

ד. ביבליוגרפיה: (חובה/רשות)

קריאת רשות נוספת לקורס:

דמסיו, א. (2003). *ההרגשה של מה שקורה: גוף ורגש ביצירת התודעה*. ירושלים: מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה.

ירום, ג. (2001). *הגוף מדבר*. אור יהודה: דביר.

קמפל, ק. (1983). *גוף ונפש*. ירושלים: הוצאת מאגנס.

Aposhyan, S. (2004). *Body-Mind Psychotherapy: Principles, Techniques, and Practical Applications*. New York: W.W. Norton & Company.

Levine, P.A. (1997). *Waking the Tiger: The Innate Capacity to Transform Overwhelming Experiences*. Berkeley, CA: North Atlantic Books.

Ogden, J. (2012). *Health Psychology: A Textbook*. Maidenhead, Berkshire, UK: Open University Press.

Plomin, R., DeFries, J.C., Knopik, & V.S., Neiderhiser, J.M. (2012). *Behavioral Genetics*. New York: Worth Publishers.